

Numerul 45

Oradea-mare 7/20 novembre 1904.

Anul XL

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8. pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

C â n t e c.

*Cine rătăcește 'n crânguri
Pe o noapte-așă senină?
— Doi amanți streini și singuri
Stelelor din cer se 'nchină ...*

*Cine murmură în șoapte
Basmul dragostei dintii?
— Doi amanți vrăjiți de noapte
Universul îl tămăie ...*

*Dar de ce bătrâna lună
Ride tristă peste crânguri?
— Luna știe că-i minciună
Tot ce-și spun amanții singuri ...*

Z. Bârsan.

La moșu la culcare.

Toadire dormi?

— Spune moșule, spune, că te ascult!

Dialogul acesta eră în fiecare seară între noi și în fiecare seară se repeția cel puțin de zece ori. Firește, câte odată ațipiam și moșul atunci spunea poveștile sale grinzilor și podelelor, motanului de după sobă și greurușilor de supt vatră. Nu-i vorbă, îmi plăcea să-l ascult cum îmi desvălește trecutul lui viforos, vremile de demult cu toate belșugurile lor. Una nu-mi plăcea: moșul eră cam uituc. Aceeș poveste mi-o spunea și de douezeci de ori într'o vară. Dragostea ce i-o nutriam eră care nu-mi îngăduia să-i spui că: „Moșule, asta ai mai spus-o odată.” Mai bine-mi ascundeam nemulțămirea și ascultam, ori în cazul cel mai reu — ațipiam. Și peste câteva minute obicnuitul „Toadire, dormi?” iar me

treziă, iar eu declamam acelaș „Spune moșule spune, că te ascult!”

De când s'au început vacanțele n'au fost noapte să nu dormim la olaltă. Las' că-i eră și urit în singurătatea-i; eră inse și dragostea ce special o avea față de mine, care-l indemná să me lase să me culc la el.

Peste zi me chinuiam cu economia, ajungând mai totdeauna la concluzia că, la urma urmelor tot e mai bine la școală ca la fân, cu toate că nici acolo n'o nimerisei fără secunde.

Iar seara „obosit de munca zilei” me duceam acasă la părinți, cinam ceva, apoi luam și pentru moșu ceva de mâncare într'o oală, și me duceam la culcare.

La poarta moșului se ținea șezătoarea de vară. Pe polmod ședeau nevestele și babele cu furcile la brâu, iar flăcăii și fetele jucau hora. Vila clopotarul, „care bate toaca de s'aude 'n Cetătea” — cum ziceau fetele din Spătăcel — cântă din fluier.

Nu-i mirare dar, dacă câteodată, ori mai bine zis mai în toată seara me cam impedeam prin șezătoare. Me răzământam de porțiță și priviam pe jucători. Eră mai aies una oacheșă, Lina lui Cula din Grici, care de câte ori eram și eu acolo, începea a cântă:

Foaie verde lemn de fag,
Li-li-li-li-li
Dulce-i gura de diac,
Li-li-li-li-li.

Iar mai târziu, dacă am îmbrăcat vestmântul lung și negru al umilinței, mai adaugă și acestea:

Foaie verde lemn de soc
Li-li-li-li-li
Dulce-i și de „tiolog”
Li-li-li-li-li.

Eră seară, iar seara ori cum e întuneric și nu se vede. Dar dac'er fi fost ziua, de sigur ar fi văzut

ori cine cum me aprindeam la față și me făceam ca piparca.

Iar Liniu îi ziceam așa cam „mânios“ :

— Hei, dragă, dragă, da tu de unde știi că-i dulce? Ai gustat-o doar vre-odată?... Hai și gustă numai o linguriță — și o să vezi cătu-i de amară!

Lina își ascundea fața în palme, ceialalți izbucneau în hohote.

— Viloooo, — zicea într'un târziu o babă de pe polmod, zi „cruciule“ una de pe vremea noastră, că vai cum ne-am stimperî...

Și Villa începea. Neveste, făcăi și fete îi țineau isonu, până când eu și cu Lina făceam aplicarea practică a teoriei mele despre amărăciunea gurii de diac. Asta firește numai când băgam seamă că nime nu ne are grija — altcum nu dau felelat c'ăș fi scăpat cu toate măselele în gură, mai ales că erau vre-o câțiva cari înșiși își numărau sâmbetele pentru ochii Liniu. Pe urmă :

— Noapte bună leleoo, noapte bună ficiori, noapte bună fete, noapte bună... Linoo!...

— Noapte bună guroooo, noapte bună domnișorule!

Apoi intram la moșu. Eră întuneric.

— Bună seara, moșule!

— Serea bună, Toadire, cam târziu!

— Ce să-i faci, moșule.

Aprindeam lampa. Moșu eră tolănit pe pat, cu pipa, cu indispensabila pipă în gură.

Se sculă, punea pipa la o parte, goliă fiertura într'un blid, își făcea cruce, îngână un „Mâncă-vor săracii“ — și se punea la masă.

— Ai gătat fânul, Toadire?

— Gătat, moșule!

— Așă, brava, ai fost voinic astăzi!

Bine înțeles, nu-i spuneam că mi-a ajutat și Pătruțu Hădărenilor.

După cină se sculă, scotea unsurosul Ceaslov din „puiuc“, mai îngână un „Veselitune-ai“, bea o gură de apă, strică vre-o opt chibrite până-și aprindea pipa, băgă mâna în șerpar și zimbăia una — știi colea grațios — zicând :

— Ghici, ce-ți dau?

— Îi ști dta, moșule!

Și scotea pachetul de tăbac.

— Asta pintru că ai fost așă de harnic azi!

Mulți pureci nu făceam, doar vreme de-o țigară până-i trăgeam cizmele. Apoi :

— Toadire, stige lampa! Într'o clipă se făcea întuneric, numai jeratecul dela pipa moșului scelipiă ca un luceafăr în spaț...

Ridicam țolul, făceam un pas peste moșu — și huzdup la părete!

Acum începeau tânguielile. Ba că studenții de astăzi is prea „domnișori“ — ba că prea sărăcesc pe părinți, ba că-i teacă, ba că-i pungă!

— Mă! Pe vremea mea rar student avea șinor vânat pe cioareci, incolu numai câte un *biolog* dacă purtă nădragi. Azi? Tot băețandrul cu nădragi și cu căput — și cu... cravată. Apoi cum n'or sărăci părinții?

— Ei, moșule, acuma-s alte vremi!

— Altele, altele, da voi le faceți prea cu coarne!

Povestirile din viața lui de „student“ îmi plăceau mai mult. Doar și moșu a fost student — până pe a treia normă, dar „secunde“ n'a căpătat — ca

mine bună oară. Și trăia cum putea, mănecă ce avea — și câte-odată — mai și flămânziă. La praznice i veniau părinții cu desăgii plini de bucate, și-i dedeau cinci *dutce* să aibă pentru lapte — până la alt praznic.

— Ei, tot erau alte vremi pe atunci, nepoate! Dimineța la cinci ceasuri me sculam, curățiam păpușii și hainele „domnului“, mai trăgeam cu cocianul și peste cizmele mele, apoi me uitam o leacă peste lecție, îmi tăiam un călcăiu de țipău, îl băgam în buzunar, luam ulcica — pentru că pe acele vremi tot „studentul“ avea câte o ulcică, și cărțile subsuoară — și plecam la școală. În piața Blajului dela coliba Grecilor și până la școli eră un rând de Petrifălene cu lapte cald. Îmi cumpăram un *sfârțaiu* de lapte, cu un crițar, me așezam la treptele mânăstirii — și prânzul eră gata. Așă trăiam noi pe atunci, nepoate!

Când mi se gătau bucatele, me duceam la domnu *poticarăș* și ziceam :

— Fă bine, dă-mi *mistic* de un crițar.

Luam misticul, meream la pitarul vlădicului și ceream un punn de aluat, îl mestecam bine cu misticul, îmi mai căpătam câțiva ortaci și o porniam spre *Vadul Sâncelului*. Aruncam misticul în apă și așteptam o bucată de vreme pe mal. Peștii măncau misticul, apoi amețiau și așă amețiți plutiau pe deasupra apei. Îi prindeam și-i băgam în straiță, apoi în seara aceea ține-te băiete!

Am prins odată un pește mare și frumos, așă de frumos cât nu ne-am încumetat să-l mănecăm, eră o bucată prea bună pentru noi. L-am dus cinste la un canonic bătrân.

— Frumos pește, zise acesta, de unde-l aveți?

— Ni l-au trimes de acasă, măriu ta — i-am respuns noi. Ne-a cinstit și el pe fiecare câte-o ducă...

— O mănecă o focul pipă, iar s'a stins... Păc-păc-păc!... Stins *zoaia*! Școli Toadire și caută-mi o *focală*!

M'am sculat și nu după multă căutare am găsit. Cam cu vre-o douespzece focale am izbutit să-i aprind pipa dătătoare de fum... m'am suit în pat și l-am întrebat :

— Ei bine, moșule, de ce nu spuneai drept de unde aveți peștele?...

— Atâta mai trebuiă — întrerupse moșu rinzând, nu ne luai tu atunci de pe spate ce căpătam...

— Cum, cum?!

— Cum? D'apoi ne spuneu la *direptăru* — apoi ține-te neneo, douezeci și cinci de *baculușuri* erau ca ceasul.

— Ce-i baculușul?

— Ți-oi spune. Pe vremea aceea erau trei feluri de pedepse. Pintru cei de pe prima și a doua normă eră *virga*, o nuiea subțire; pentru cei de pe a treia normă și pentru *Grămăticii* eră baculușul, vre-o șeasă nuiele împletite cu meșteșug, pe *Huma-niști* și pe *filozofi* cu băta ai groasă.

— Și ve bătea reu?

— După cum eră și greșeala. Îmi aduc bine aminte, eram pe a doua normă. Ședeam în cortel la purcarul vlădicului, pe malul Târnavei oblu cu biserica Grecilor, eu, doi Grămăticii și un filozof.

Noi cești mai miei o duceam cum o duceam, că tot ne mai venia ceva de acasă, filozoful insee o ducea al naibii. De-acasă nu căpăta nimic, numai el

știea cum o mână de pe o zi pe alta. Cu noi nu venia la pescuit, îi era rușine să umble cu niște bieți normalști și grămăticii pe uliți.

Toate ar fi fost cum ar fi fost dacă n'ar fi fost și *mâncău* mare. Când aduceam pești, bine înțeles și pe el îl chemam la pomeana lor, poate și de frică să nu ne arete, dar mai mult de milă. Și el mâncă cât noi toți ceștialalți — așa că noi adesea rămăneam cam flămânzi. Și nu cutezam să-i zicem nimica, pintru că... era mare cât un urs.

Astăzi căpătă tipăii, mâne-i mâncă, patru zile apoi năcăjiă cum bietul o putea... Dela o vreme băgasem de seamă că el nu mai mâncă delat noi și că în toată seara își face mămăligă! Am întreat pe gazda de pricina acestei schimbări — el da din umeri numai — pe filozoful nu cutezam să-l întrebăm — căci precum ți-am spus, era mare cât...

— Toadire, dormi?

— Spune moșule, spune că te ascult!

— Mai târziu apoi am aflat totul. Adică ce se întâmplase? Filozoful meu era obișnuit să-și învețe lecția pe la coșerele vlădicului. Azi așa, mâne așa — până când dela o vreme băgă de seamă — că vre-o câteva lețe-s cam putrede.

— Aa, brava — își zise el — aici e de trăit măi nene! Vine acasă, își desbracă perina, ia ac și ată și își coase fața de perină în partea de din lăuntru a țundrei în formă de buzunar. De aci încolo în toată ziua când soarele era pe asfințite — își luă țundra pe umeri și cartea subsuori — apoi oblu la coșeriu!

Desprinsese binișor lețele și tot scotea câte un tuleu până-și încărcă bine „buzunarul“, apoi venia acasă, se suiă în pod și se descărcă. Pintru că el era înțeles cu gazda să-i dea lui pe jumătate.

Așa a mânat-o filozoful nostru vre-o două săptămâni trăind ca un solgăbirău, până când într'o bună dimineață Escelenția Sa băgă de seamă că coșerul se cam golește. Luă la trei parale pe *ciurghirău* — și de vreme ce nici acesta nu știea ce-i buba, îi porunci să se puie la pândă.

Astfel, într'o seară când îi era lumea mai dragă, când se minună mai bine de frumșeța tulleilor ce-i scotea din coșeriu, se pomenește cu doi bărbați puternici că-i pun mâna pe umeri. Filozoful meu înlemnise, cu atât mai vărtos că ei nici una nici alta, fără mi-l leagă butuc — și — sus cu el la vlădică.

Vlădica după ce i ținu un *logos* strașnic, porunci să-l ducă în temnița vlădiciei. Șeasă săptămâni a chinuit el aici, uitat de toți. Dealtcum și gazda nost avu aceeaș soarte, căci se dovedise pe urmă că și el era părtaș... Pe mine me mutară la un profesor, pe ceialalți la un Grec — numele nu-mi vine în minte.

Trecuse șeșe săptămâni, era într'o marți. Direptăru vine în clasă și ne spune să ne adunăm ca după amiază în sala cea mare a liceului.

După amiază la ceasul rânduit ne-am adunat cu toții, tiologii, filozofii, humaniștii, grămăticii și normaliștii. În mijlocul sălii era o bancă goală. Deodată se deschide ușa și ne trezim cu filozoful purtat de braț de alți doi filozofi. Par că-l văd și acuma. Unde era ometul acela rumen și gras, acuma era ca un lemn. Singur lățimea spetelor îi mai rămăsese, care ne mai aducea aminte de el — cel de altădată. După el veni dreptărul urmat de toți profesării. Plini de groază așteptam să vedem ce o să se în-

tâmples, căci acum cam bănuiam ce se pregătește. Direptăru se suie pe catedră și începe a spune cu glas mare vina neiertată a sărmanului filozof. Și în sfârșit pedeapsa: douezeci și cinci de bacalușuri și *limenarea* din toate școalele Blajului.

Atunci cei doi filozofi ce aduseră pe păcătosul de braț, îl așezară pe bancă, dreptărul le întine două bacalușuri. Un profesor apoi comandă: *unu — doi — trei —* și așa mai departe, până la douezeci și cinci.

— Și filozoful ce făcea?

— O, n'am mai văzut om ca acela. Nici măcar o lacrimă, nici măcar un suspin. Ochii i se înroșiră și umflară, de gândiai că-s ochi de buhă. Stetea mut și privia grinda, un *punctuș* negru de pe grindă. Numai câte-odată se indoiă sub povara loviturilor.

După ce s'a sfârșit cu bătaia, ne-am pus rând, doi cu doi, dela normalști până la tiologi, era un șir lung, cât de aici până 'n crepătura Verigerilor. În frunte era filozoful cu pricina, sprijinit de cei cari îl bătuse, era slăbit tare săracu. Am plecat cu toții către *hula Sancelului*. Ajungând în vârful hulei, dreptărul mai ținu o *diptie*, apoi arată filozofului drumul ce ducea către Secuime — era din marginea Secuimei — iar noi ne-am întors în oraș, cu sufletele îndurerate. Vezi nepoate, ce vremi erau pe atunci?...

— Grele vremi, moșule!

— Grele, grele, da tot mai bune ca azi...

— Hei nepoate, n'ai ajuns să cunoști pe Leméuyi!

Moșu mai începă o poveste, povestea cu „Leményi și cu cizmele“. — Am ațipit.

— Toadire, dormi?

N'am mai dat obișnuitul răspuns, era o poveste ce mi-a mai spus-o de vre-o cincizeci de ori...

— Noapte bună, moșule!

— Noapte bună, Toadire!

Atunci moșule, îți ziceam noapte bună, iar dimineața îți ziceam bună dimineața. Dar a venit o vreme, când ți-am zis noapte bună — dar bună dimineața — nu ți-am mai zis.

Atunci era cald, atunci era soare. Și razele lui aurii străbăteau ferestua și umpleau de lumină pleoapele ce ascundeau sub ele doi ochi — atât de vii odată! Și m'am suit pe catafale și ți-am mai sărutat odată ochii și gura și o lacrimă am vărsat pe obrazii tei nesimțitori. Și razele soarelui străbăteau prin ferestue și se resfrângeau pe lacrima mea.

Acuma e ploaie, acuma e frig. Cerul lăcrămează, eu lăcrămez — și me gândesc la lacrima ce mi-ai dus-o eu tine în mormânt.

Când va sună trîmbița, moșule, ne-om întâlni iar — și de pe lacrima ce va lucii pe obrazu-ți, te-oi recunoaște.

Noapte bună, moșule!

Teodor Lazar.

O tinerețe bine întrebuințată, impletește cu flori părul cărunt.

*

Tot ce e grațios e frumos, dar nu tot ce e frumos e și grațios.

Schiller.

*

O v o r b ă.

Aștept în zori și peste zi
 O vorbă scrisă-agale,
 Și seara-așteapt, căci mult mi-i dor
 De scrisul mâinii tale
 Ursit mi-a fost, să nu te văd —
 Să, Doamne, dat mi-a fost să mor,
 Fără să-mi eși în cale?!

De-ai ști tu cât de mult aștept
 O vorbă, numai una
 Să me 'nsenină, să reînviez,
 Să-mi glăsuiescă struna,
 Să nu mai știu, că-am suferit,
 Ci pacinic ție să me 'ncrez
 Acum și totdeauna!

O vorbă... fie ea venin,
 Or soarele din zare —
 Dar spune-mi-o în față, drept,
 Și-o spune 'n lumea mare,
 Căci gata-s azi, să-uuđ orice:
 Că sunt nebun, or înțelept;
 Să-aștept, nu sunt în stare...

Dionisie Stoiea.

Soarte de om.

(Fine.)

III

Între familia Cornea și Luncean de un timp îndelungat domnește o ură mare, o ură fanatică.

Aceste două familii, cari se bucurau de o poziție materială destul de respectabilă, și-au jurat moarte.

La un timp familia Luncean, în urma intrigelor triviale cu cari a voit să estermineze familia Cornea, și-a nimicit toată averea.

Din cauza aceasta ura lui George Luncean a devenit și mai mare, și mai fanatică. Timpul întreg îl petrecea în croirea planurilor de răzbunare.

Zadarnice înse i-au fost toate sbuciumările, căci într'o zi un acces de apoplexie i-a scurtat firul vieții.

Pare că a știut că va avea un sfârșit tragic, căci odată, a strigat la sine pe unicul seu, pe Corneliu, căruia i-a zis:

— Cunoști relațiunile în cari suntem cu familia Cornea. Eu sunt bătrân, zilele mele sunt numărate. Dacă nu îmi voi realiza planurile de răzbunare cât timp voi fi în viață, rămâni tu, Corneliu, care până la ultima picătură de sânge trebuie să lupți pentru realizarea lor!

— În inima mea dorul răzbunării arde cu flăcări mai mari, decât în inima dătală, tată. Eu sunt sărac, pe când Iuliu e avut... Îți jur, că îi voi da o lovitură de moarte!...

Pe fața acoperită de sbârcituri a bătrânului Luncean s'a ivit o satisfacțiune diavolică și depunând un sărut pe fruntea lui Corneliu, a zis:

— Demonii să-ți fie în ajutor! Ajutorul lui Dumnezeu nu-l cer, el întotdeauna m'a prigonit, mi-a fost inimic!...

Corneliu după moartea părintelui seu — mama și-a pierdut-o mai de mult — a părăsit orașul.

Bătrânul Cornea prin moartea lui George Luncean și prin depărtarea lui Corneliu a considerat de finită lupta ce a existat odată între el și Luncean. Altcum el de multe ori a voit să pună stavilă neînțelegerii, să se nimicească ura acestor, căci el nici de cum nu simpatiză cu ea.

Toți pașii făcuți în direcțiunea aceasta înse au ramas fără rezultat, căci bătrânul Luncean nu a putut fi capacitat.

În decurs de trei ani, repausând părintele lui Iuliu, acesta a scris o epistolă lui Corneliu, în care îl rugă, să uite trecutul, între ei să nu domnească ura și neînțelegera ce au fost între părinții lor, ci să-și întindă mâna unul altuia, în semnul amicitiei celei mai sincere.

Corneliu la scrisoarea lui Iuliu a răspuns:

„Eu am moștenit dela părintele meu sentimentele ce el le-a păstrat familiei Cornea. Sentimentele acestea le cultiviez cu ardoare“.

IV

La jumătate de oră, după depărtarea trăsorei în care moșneagul a dus cu sine pe Coriolan, Iuliu și Cornelia întorcându-se dela biserică, au fost izbiți de priveliștea tristă ce li se înfațișă înaintea ochilor.

Lucreția a leșinat.

Durerea lui Iuliu eră cu atât mai mare, căci nu știea, cui să întindă mai întiu mână de ajutor, Corneliei sau Lucreției?

A luat pe Cornelia și a așezat-o pe canapea, apoi a mers la Lucreția care dormia.

— O! Luncean! Luncean! a murmurat el.

A așezat pe Lucreția într'un pat, apoi a sunat.

Peste câteva momente a apărut servitoarea, care eră ocupată cu gătitul prânzului. La vederea priveliștei triste din odaie a izbucnit într'un țipet.

— Spune lui Ioan să meargă îndată dupa medic, a ordonat Iuliu.

— Ioan e la biserică, a îngânat servitoarea.

— Atunci meargă vizitiul!

— El e acasă, la nevastă...

— Mergi tu deci!

Servitoarea îndată a părăsit odaia. Peste jumătate de oră s'a întors cu medicul.

În urma operațiunilor lui, atât Cornelia cât și Lucreția și-au recăstigat luciditatea spiritului.

Cornelia a mers la leagăn și plângând cu hohot, strigă:

— Coriolan! Coriolan al meu, unde ești!?...

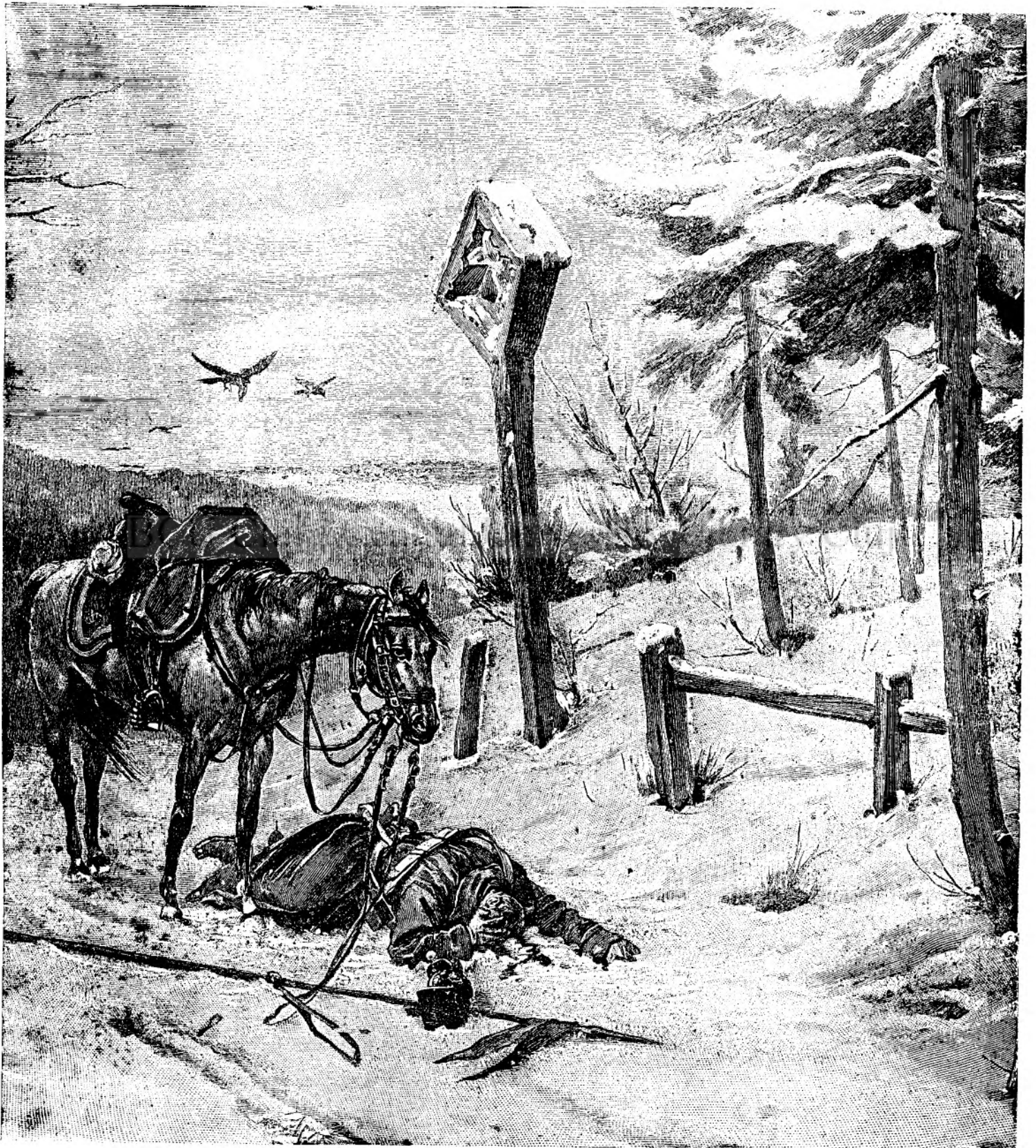
Lucreția au enarat scena ce a avut loc, până ce moșneagul i-a pus batista pe față.

Din momentul acela nu știe ce s'a întâmplat, căci și-a pierdut rațiunea, a leșinat, a adormit...

Medicul a constatat că batista a fost stropită cu opium, și într'o astfel de cantitate, ca să nu producă moarte.

Iuliu telegrafice a încunostințat jandarmeria din satul vecin despre cazul acesta, rugând ca să se facă pașii necesari, apoi și el îndată a plecat în urma lui Luncean, — căci el a fost moșneagul care a răpit pe Coriolan.

La zece zile s'a întors, fără de nici un rezultat înse. Tot astfel și cercetările jandarmeriei au fost zadarnice.

Moartea soldatului.

Într-o zi după reîntoarcerea lui Iuliu, acesta se preumblă gânditor prin odăe, iar Cornelia sta pe un scaun și plângea.

În mâni ținea un portret — portretul lui Coriolan.

— Nu plânge, dragă Cornelia, a zis Iuliu la un timp — nu plânge, că știi cât de mult me doare aceasta.

Cornelia cu un oftat dureros și-a lăsat privirea ei blândă și nevinovată asupra lui Iuliu, apoi cu voce blăjîină a îngănat:

— Iartă-me, dragă Iuliu... Știi înse că am o rană în pîpt, o rană din a cărei dureri cumplite, zilele mele nu peste mult vor apune în mormânt...

— În contra sentinței destinului nu ne putem opune. Ori și ce sbuciumare e zadarnică.

— O! de ce e destinul atât de crud față de noi? a zis Cornelia cu o durere sinceră, din care se reoglină castitatea inimei sale nobile.

A urmat o tăcere de câteva momente, care a fost conturbată de exclamarea disperată a lui Iuliu:

— O! de ce nu știu că unde e mizerabilul de Luncan? Unde a fugit, unde s'a ascuns?... Jur pe sângele nevinovat al lui Coriolan, că momentul acela, în care voiu întâlni pe Luncan, îl va plăti cu viața lui! Și acest moment va veni... Trebuie să vină!...

Cornelia a izbucnit într'un plâns sfâșietor și dureros.

Iuliu a privit-o un moment, apoi s'a aruncat în brațele ei și lacrimile lor s'au împreunat.

Plângeau împreună...

Peste o jumătate de oră, factorul poștal le-a înmănuat un bilet de următorul cuprins:

„Sunt răzbunat“.

La o săptămână după înmănuarea acestui bilet, Cornelia a părăsit lumea aceasta deșartă și pustie.

Inima ei iubitoare de mamă, a fost atât de cumplit lovită, încât nu a putut rezistă acestei lovituri.

V

După înmormântarea Corneliei, Iuliu îndată a călătorit, nespunând nimenui că unde merge.

Timp de o lună a fost absent. — În acest timp a umblat în urma lui Luncan, spesând sume enorme de bani.

Totul înse a fost zadarnic.

Deceționat s'a întors acasă. Și-a pierdut și cea mai palidă schintee de speranță de a află pe Luncan.

Nu mult după întoarcerea sa înse, a primit un bilet de următorul cuprins:

„Domnule,

„Am cunoștință despre nenorocirea ce te-a ajuns prin răpirea fiului dtale, care acum e în ceata îngerilor din cer.

„A avut o moarte grozavă, pe care din conșiderațiuni înțelese și de dta, nu ți-o descriu.

„Autorul acestei crime bestiale a fost creatura mizerabilă, ce se numește Corneliu Luncan, care nu are nimic sfânt, sacru.

„Eu încă sunt o victimă a acestei creaturi mizerabile, care după ce mi-a răpit onoarea și mi-a nimicit viitorul, m'a părăsit.

„L-am iubit cu un amor sfânt, acum înse îl urese, îl urese atât de mult, că dacă nu aș fi o ființă debilă, i-aș implântă un pumnal în inima-i ticăloasă.

„De dorul răzbunării e cuprinsă ființa mea întreagă, din care cauză îți împărtășesc următoarele:

„Inimicul dtale de moarte, căruia ai jurat să îi repuni zilele, mâne seară la noue ore va fi în valea mijlocie din pădure.

„Acolo are întâlnire cu o femeie.

„Aceasta e o cursă întinsă de mine.

„Te rog, te conjur deci, la timpul acesta fii în pădure, la timpul amintit.

„Dta știi ce ai de făcut.

„Eu întotdeauna voiu binecuvântă mâna acea, care a repus zilele unui monstru.

„Adio!“

Iuliu, după ce a cetit epistola aceasta, cu voce hotărîtă a zis:

— Mâne seară, la noue ore voiu fi în pădure!..

Apoi gânditor se preumblă prin odăe.

— Epistola e de un timbru sincer, a început după câteva momente de tăcere. Altcum, chiar dacă mi se întinde o cursă, până ce nu implânt pumnalul în inima bestială a lui Luncan, eu nu voiu fi mort! Aceasta îmi șoptește o voce nevăzută...

Eră o frumoasă seară de toamnă. Luna, regina nopții cu sublimitate se redică pe cerul presărat de mii de stele sclipitoare. Razele ei palide, cu gingășie se strecurau printre arborii despoiați de îmbrăcăminte lor atât de frumoasă și poetică, de frunze. Crengile sunt pustii, nu mai saltează pe ele nevinovatele păserele, cari odată umpleau văzduhul de acorduri armonioase, înălțând înnuri de nemurire.

Un bărbat învăluit într'o mantauă de culoarea cenușie a intrat în valea mijlocie a pădurii.

Abia a făcut câțiva pași și s'a oprit.

Eră în fața unui alt bărbat — în fața lui Corneliu Luncan.

Bărbatul învăluit în mantaua de culoare cenușie, cu voce detunătoare, a zis:

— Sângele nevinovat al lui Coriolan pretinde răsbunare!

— Iuliu Cornea! a exclamat Luncan, făcând un pas îndărăt.

— Da, el în persoană, a continuat Iuliu și cu o săritură a fost lângă Luncan.

Cu mâna stângă l-a prins de braț, pe când cu cea dreaptă i-a implântat un pumnal în pept.

Luncan cu un horecăt surd s'a prăbușit la pământ.

Peste câteva momente a fost un cadavru.

Iuliu a aruncat o privire disprețuitoare asupra cadavrului, apoi a părăsit valea.

VI

Aproape zece ore a fost, când Iuliu s'a trezit din somn.

Capul îi eră greu, ca și când ar fi fost din plumb.

Câteva momente gânditor a umblat prin odăe, apoi deodată s'a oprit și a exclamat:

— Acum dispun de viața mea!...

A mers la o masă, a deschis un pulpit și a luat o armă de foc.

Se aude o detunătură.

Iuliu scâldat în sânge, nu da nici un semn de viață.

Întrebare.

Dsoarei M. Magdalena-Lydis.

*Respunde-mi: e lumea**Mai mare ca dorul?**Respunde-mi: e cerul**Mai sfânt ca amorul?**Și spune-mi e ghiata**Mai rece ca tine?**— Pe lumea aceasta**Pribeag e ca mine?*

(Zell am See.)

Emil Isac.

Elegia frunzelor.

Sfârșitul lui octombrie. Închide albastru de pe zări Snouri ce vin din depărtări, ce din patru părți ale lumii s'o ridică de-acum pe ceruri, așternându-se pe a lor albeață ca un plumburiu ștergar de ceață. Cum trece vremea cu aceeaș nepăsare cât n'o cuprinde gândul.

Cum s'a uscat frunzișul verei!

Copacii scuturați de frunze par că lărgesc mai mult nemărginirea, și murmurul trist ce prin ramuri îl spune jalnic vântul, e doina zilelor ce-apun, e acea tristă simfonie a naturii în agonie, e poezia tristă a toamnei și orânduirea crudă a eternului.

Cad frunzele pe-aripele reci ale vântului, ici, colo, spulberate, pe lângă pomi grămezi uscate, și cine a înțeles suspinul ce-l ascunde o frunză atunci când pică?

Printre nouri, zadarnic mai cată pe furiș ca pe veștedul frunziș, să pătrundă o rază caldă dela soare, să mângăie o clipă, o viață care moare, ce-a fost po-doabă 'n timpul verei, acum înse, e imagina durerii...

Și cu câte gânduri nu umplu mintea frunzele ce se desprind de pe ramuri... Căci căderea lor, acest fenomen obișnuit, aproape nebăgat în seamă de majoritatea oamenilor, are un înțeles deosebit pentru unele suflete; deșteaptă amintiri din alte vremuri; predispune spiritul către reflecții despre nestatornicie, despre moarte! Câte vieți omenеști nu se aseamăna cu a lor, — vieți obscure scurte și uitate. Arborii par că exprimă o tristețe aproape ome-nească. Rar aud vorbindu-se de toamnă, de frunzele ce cad, de cocori, de berzele care se duc...

Sully Prudhomme, poetul singurătăților, a suspinat în versuri admirabile, culturile intime ale inimii omenеști, ce se pierd în lumea noastră veșnic schimbătoare.

Nous n'osons plus parler de roses ;
Quand nous les chamtons, en la rit,
Car de plus adorables choses
Le culte est si vieux qu'il perit...

*

Pe lungi alee tănuite și pe cărări din crânguri pustiite, se scutur frunze ruginite, și nimeni nu le

plânge viața lor uitată, ce mor sub pașii trecătorilor. Undele ce duc farmec și zădărnicii, câte frunze căzute și uscate mai poartă în clocot spumega ce le duce departe, în câmpie, pe unde cântă vara ciocărlia și umblă straja tristă de cocoare, le duce pe margine de lanuri, pierzându-le în fund de bărăgănuri.

Din frunzele uscate se desprinde o tristețe largă ca din parfumul sălciiilor ofelite de cimitir, când scandat le pică floarea, o notă vagă din tristețea nestatorniciei.

Frunzele ce cad toamna și grămezile uscate, îmi reamintesc de iluzii moarte, de speranțe d'un minut, risipite ca o țarină în cosmosul de vremuri ce-s grămădite în trecut, o eternă jale ce năprasnic năvălește 'n minte păreri de reu de cele remase în urmă, din vremurile apuse, atât de fericite! Și atunci, rătăcitor cu gândul pe unda măgitoarelor iluzii, me cuprinde o nostalgie că aș vrea să 'ntorcă acele vremuri înapoi, să retrăiesc clipele de-odinioară ce al lor delir me infioară, să reîncep aceleași drumuri, să me depărtez cât mai mult de sfârșitul enigmatic al vieții.

Deșeartă năzuință!

Căci aceasta e o dorință veșnic nerealizabilă.

Atunci simt dureros de sincer fragilitatea și nestatornicia vieții omenеști.

Astăzi o speranță, un vis de noroc, o iluzie nouă, produce un ce neobișnuit, o răzvrătire, în toată natura mea senzibilă.

Desamăgirea și scepticismul mai mi-au ramas din toate cele duse pe vecie, — singurii prieteni cu care pot să me 'nțeleg și să trăiesc mai liniștit. Și a avea cât mai puține iluzii nu e una din înțelepciunile vieții?

*

Părechi îndrăgostite de altă dată, seadeau în nopțile cu lună în umbra frunzelor bogată, destainuindu-și fiecare dorul, și ascultând glasul de frunze, povestitor de vremuri, îmbrățișați își înalțau privirea spre-al stelelor blând tremur, sau cântecul de tilincă, șopotitul de izvoare, ascultau ei de pe iarbă, într'a codrului recoare, ori murmurul unei gârle rozorățite, ori o doină trăgănată de sălcii și răchite sau când teii dau în floare, ascultau cum pirue-o privighetoare...

Și-acum când trec, peste frunzele uscate, peste viața lor uitată, nepăsători ei calcă cu piciorul...

Toate 'n lumea noastră trec, — câte iubiri nu au trecut și trec învășmântate în elegia frunzelor de toamnă!...

Așa și visurile noastre în zborul vremii care trece, în luptele și deceptiile vieții, le simți picând tot rând pe rând, ca și frunzele ce cad toamna, ce sunt de vânturi spulberate, ele mor departe și uitate...

Niculescu Varone.

În amor e cineva foarte nenorocit pentru că n'are, și nu știe să fie fericit pentru cuvântul că are.

Zabosisse.

*

Acela care nu privește schimbarea în amor întocmai ca o distrucțiune a amorului, nu cunoaște amorul.

Pierre Leroux

Ce mânâncă soldatul rus.

Un corespondent al unui ziar dă următoarele amănunte asupra hrănirii soldatului rus :

În cursul unei plimbări cu un preot militar, văzurăm trecând aproape de noi un grup de soldați, care luase în stăpânire un bivouac. Mai mulți dintre ei se apropiară pentru a sărută mâinile tovarășului meu cu bucle blonde. Ne oprirăm pentru a-i privi un moment.

Timpul de a se pregăti prânzul venise. Își scoaseră din sacii alimentele și făcându-și focul, începû fiecare soldat să-și pregătească astfel alimentele pe seama lui proprie.

La întoarcerea din preumblarea noastră, care nu fu lungă, fiertura eră deja gata ; mesenii muii într'ansa bucăți măricele de pâne neagră, pe cari mâncându-le le stropiau apoi cu câteva inghițituri de apă proaspătă.

— Francezii sunt mai bine hrăniți decât aceștia, îmi zise popa surizând.

Din politeță protestai, făcând totuș oare care rezerve în mintea-mi ; apoi me estaziai, de astă dată în toată sinceritatea, asupra repeziciunii cu care prânzul se pregătise.

— Evident, continuă preotul, rezultatele acestei experiențe verifică, întărește chiar pe acelea cari au fost strinse. Cu utenzilul individual, bucătăria este mai iute făcută și, lucru inapreciabil, disparițiunea unui om nu riscă a infometă un grup întreg.

— Oamenilor dvoastre le plac mult pesmetul ?

— Da, și mulți dintre ei îl preferă chiar cărnii, pe care o consumă în cantitate de 200 grame pe zi. Țeranii noștri nu sunt carnivori, căci carnea costă foarte scump ; mânâncă poame, supă cu zarzavaturi sau pește uscat. Punga li se potrivește mai bine pentru aceasta, asemenea și corpul.

Mai târziu am putut să constat în sfârșit, că Rusul este un adept, inconștient poate, dar credincios, al vegetarianismului. Se poate consideră ca tipul pânei desevărsite acea pe care o primește, făcută din făina de secară, de curând măcinată, căreia nu i s'a înlăturat toată țărița. Dacă e neagră, și de un aspect care ar părea puțin pofitor la noi, e totuș bogată în acil fosforic, foarte nutritiv și întăritor, asemenea avută și în acele uleiuri esențiale a căror acțiune este, după cum se spune, așa de bine făcătoare.

Rusul este asemenea foarte cumpătat în mâncarea materiilor grase, ce sunt totuș foarte trebuincioase omului care locuește în regiunile ghețurilor. Lăponul oare nu se bucură de un pahar de ulei, dând aceleași semne de senzualitate satisfăcută, ca și țeranul din Burgundia după ce și-a beut paharul de vinul seu favorit ? Cine mânâncă alimente grase absoarbe căldură.

Și Cazacii invaziunii nu-ș aduc aminte oare că mâncau cantități mari de grăsimi, căci o făceau aceasta ca niște oameni prevăzători, cari înmagazinau căldura pentru a putea să reziste ostenelilor și gerului cumplit ?

După cum am văzut, apa constituie o beătură obișnuită a soldatului rus ; totuș din când în când i se dă *Kwas*, o beătură făcută cu pâne fermentată și cu mentă ; are dreptul, din timp în timp la un „tchark“ (mic pahar) de „vodka“, rachiul alb de cereale, care n'are nimic a face cu beuturile antialco-

olice preconizate de către vegetariini. În fine i se dă asemenea mijlocul de a pregăti și ceaiu în care înmoaie mici bucăți de pâne uscată, numite soukhari și cari constituie, la ei, pânea de războiu.

În campanie aprovizionarea pentru fiecare om 400 gr. carne, mai mult decât un kilo de pâne, legume, grăsimi, ceaiu. Toate acestea sunt transportate de către om, într'un sac dublu sau cu ajutorul unui convoiu ale cărui trăsuri sunt pe seama însăși a regimentului. Fiecare corp de infanterie posedă astfel o adevărată cavalerie, care târește mai mult de o sută de trăsuri. Un lung șir de furgoane se desfășură înaintea lui : unele cu patru cai, altele cu câte doi, unele numai cu câte unul.

Hrana e foarte simplă. Soldatul englez care a devorat în doi ani ai companiei din Transwaal, mai bine de 3,600.000 livre de prăjituri, ar găsi poate menu-ul soldatului rus puțin cam — sever.

Și e bine să spunem aceasta în momentul când jurnaliștii japonofili celebrează marea frugalitate a micului om galben. Din acest punct de vedere, marri uriași blonzi nu le cedează întru nimic.

Doine din Maramureș

Dela Vad.

— Unde mergi mândruț gălat ?
— La mândra din altu sat.
— Poți mere, poți întornă,
Că ții moartă drăguța.

— Tu-țu-țu murguț mai tare,
Să sosim în sat cu soare,
Să vad mândra de ce moare.

Când eram colo acasă,
Legai murgu de fereastă,
Cu tri fire de mătasa
Și dau bună seara 'n casă.

Mă-sa lumină-i ținea,
Tată-seu sălaş ciopliă ;
Stinge mamă lumina
Și te du la tătucia.

Să nu ciopliă sălaşu,
Că mi-o vinit voinicu,
Sănetos voinic iubit,
Bine-ai făcut c'ai vinit,
Că d'al teu dor am murit.

II

Măieran de pe chilie,
Spune-i mândrului să vie,
Că se coc strugurii 'n vie.
S'a 'n vitat un porumbaș,
Ș-a ciuntat un struguraș,
S'a 'n vitat o ceaucă neagră,
Ș-a ciuntat o viță întreagă.
De s'ar fa' ceru hârție,
Și luna cănelărie
Și soarele domn să scrie,
Încă n'ar putea să știe,
Ce mi-i la inimă mie.

Culese de

Ioan Moldovan.

SALON.

Cronică teatrală dela București.

Ah, bărbații, Institutorii, Lucia de Donizetti.

Piesa lui Alfred Capus „Les deux écoles“ s'a jucat pentru a treia-ora în această stagiune pe scena Teatrului Național sub titlul: Oh, bărbații.

E o comedie de moravuri parisiane gustată mult de publicul nostru bucureștean.

E scrisă cu măiestrie într'un stil realist, de multe ori prea-prea, dar e vorbă că place.

Henrietta, femeie măritată de curând se convinge că bărbatu-seu Eduard nu se prea ține de ce i-a spus popa la cununie. Îi propune să se despartă fără multă vorbă unul de altul. Și iată-l pe Eduard reluându-și viața de aventuri. În timpul acesta el simte c'o iubește în adevăr pe Henrietta și se bucură de câte-ori o poate vedea.

Henrietta e pe cale de-a se logodi cu Le Hautois, un om foarte serios, care toată viața și-a petrecut-o cu nasul în cărți.

Întâmplarea inse face ca Eduard să se apropie de Henrietta, odată într'un restaurant și-apoi la părinții ei, unde exginerele e cât se poate de bine văzut de fostul lui socheru, care nici el nu prea e cu crucea 'n sin. Tot întâmplarea face ca Le Hautois, viitorul logodnic al Henriettei, să fie prins chiar de ea cu o femeie vorbind foarte intim.

Si la urmă ea esclamă: „Dacă toți bărbații sunt așa, prefer să mi-l țin pe Eduard!“

Din toată piesa asta exală un aer parisian: lux, frivolitate și ușurință. Caracterele sunt zugrăvite ușor, mai mult schițate, și-au fost foarte bine preluate de artiștii noștri.

Am văzut piesa jucată la Volkstheater în Viena. Condițiile erau cu mult mai bune; decorul mai cu seamă eră nespun de luxos, așa cum îl cere piesa însăș. Toaletele inse au fost și la noi ireproșabile.

La Viena rolul Henriettei îl jucă vestita artistă Odilon, la noi dșoara Titi Georgiu. Odilon făcū din Henrietta un caracter bine pronunțat, Titi Gheorgiu îl schiță abia. Care din amândouă va fi nimerit pe Pariziana? E întrebare! Liciu și Niculescu au fost desevirșiți în rolurile lor. Liciu în Eduard și Niculescu în socheru-seu.

„Institutorii“, comedia lui Otto Ernst, despre care s'a scris mult în gazetele de-aici încă pe când eră în repetiție, e o piesă de moravuri școlare. Se discută mult și frumos despre educație. E o piesă instructivă, morală și destul de interesantă. Intrigi, invidie între colegi, încercări de înăbușire când e vorba de vre-o reformă și mai câte uneltiri în contra tinerului institutor Flemming. Un băiat cetit, vecinic revoltat în contra vechiului sistem de educație școlară. Soarta lui devine tot mai critică în urma părelor aduse de colegi și chiar de director și abia când cade din senin inspectorul școlar Prell, un om

de-o cultură superioară, abia atunci i se recunoaște meritul și capacitatea tinerului Flemming.

Rolul lui Prell a fost jucat de N. Soreanu într'un mod magistral. A avut o creațiune care trebuie pusă pe planul celor mai frumoase creații, pe cari le-a văzut scena românească. Acest artist de și tiner, are o putere mare de-a caracteriză și poate e cel mai de talent în genul acesta.

„Lucia“, capo d'opera a lui Donizetti a fost cântată zilele trecute de dșoara Yronne de Treville, o americană născută din părinți francezi. N'am văzut nici odată o artistă mai pătrunsă de arta ei, mai conștie de sfințenia artei peste tot, decât această femeie. Când cântă are ceva sfânt pe figură, o seriositate curată în care par că-i vezi sufletul. E „momentul creerii“ momentul acela senin în care artistul e sincer, sincer până la jertfă. E momentul în care dispăre lumea cu toate ale ei și artistul nu mai trăiește decât pentru arta sa, e momentul inspirării, care la artista aceasta durează tot timpul cât stă pe scândurile scenei.

Cronicar.

Notițe literare.

„Calendarul Unirei“ pe anul 1905. Ziarul bisericesc-catolic „Unirea“ (Blaj) edă un nou „calendar“ pe anul 1905, care pretinde a fi de valoare literară. Aceasta *iluzie* a dlor redactori nu e atinsă, căci multe greșeli limbistice ce s'au strecurat în calendarul dlor provoacă o *critică severă* și aspră în care să se infiereze acțiunea latinistă de care *incă* nu-i emancipat Blajul. — Espresioni „Calendarul“ — „comandă“ etc. etc. s'au putut folosi la 1853, azi inse, nu!

Al doile calendar e „Amicul Poporului“ edat de librăria Krafft (Sibiu), în care s'au publicat lucruri cinstite („Vendetta“ dlui H. Lecca se va ceti cu interes) — s'au făcut inse și greșeli, mai cu seamă prin publicarea aforismelor fără indicația autorului...

Distinsul scriitor englez *Hall Caine*, autor al mai multor opere cunoscute de lumea literară („The Bondman“ — „The Manxman“ — „The Eternal City“ — „The Christian“ —) ne surprinde c'un nou volum, intitulat „Fiul risipitor“ (The Prodigal Son.) — Acest roman publicat în curând, desfășoară povestea fraților Oscar și Magnus, și povestea surorilor Helga și Thora, cu-e măiestrie demnă de imitat. — Povestea romanului e ușoară: amorul, acest motor divin, mișcă toate acțiunile personagiilor, deci în abstracto romanul e banal; e variațiunea unei teme cunoscute de câteva mii de ani. — Ne interesează mult inse povestirea originală a temei discutate, acea povestire, în care Hall Caine e ne'ntrecut. — El dă viață literelor moarte, din a căror șiruri apar tablouri fixate pe hârtie; el descrie fără afecțiune însăși viața noastră tăinuită. Și un blând visător tot-dauna-și poate validită talentul prin *scrisul seu*. Publicul iubește din inimă sinceritatea poetului, prin urmare va iubi însuș pe Hall Caine.

„The Prodigal Son“ s'a tradus în 8 limbi. Românește?...

Di Rózsa Miklós, unul dintre zeleeii literați maghiari, publică o bibliotecă de 10 volume, din literatura lumii în traducere bună maghiară, popularizând astfel înaintea publicului cetitor pe un Kipling Rudyard, Paul Bourget, Maxim Gorki, Conan Doyle etc. — Considerând că volumele bibliotecii se vând cu prețul minimal de 60 fileri, ușor vom înțelege folosul ce-l aduce di Rózsa literaturii maghiare.

N'ar fi de folos oare, dacă unii editori lacomi ai noștri, ar imită încercarea dlui Rózsa, publicând în traduceri bune românești, operele de valoare ale scriitorilor moderni germani, francezi, englezi? Și n'ar fi un fapt frumos, dacă în loc de atâtea poezii originale, câte se publică, s'ar edă traduceri de-aceste, prin cari *cultura noastră literară* s'ar îmbogăți?... —

O fițică obraznică maghiară cutează să inzulte pe marele Eminescu, susținând despre genialul nostru poet, că acesta e un *elev nerușinat* al lui Lenau și că-i plagiator. — Nu voim să luăm în serios aserțiunile ziarului maghiar, ci ne mărginim a răspunde numai atât: Căț!

Emil Isae.

LITERATURĂ.

Originea lui Alecsandri. Di Il. Chendi a scris în „Voința Națională“ un studiu asupra originii poetului Alecsandri. Se știe că poetul ținea la originea sa italiană; dar unii afirmă că dânsul a fost de origine ovrască. Studiind toate versiunile, di Chendi face următoarea concluzie: „E cert, că versiunea despre neromânitatea lui a existat cât timp eră în viață. Cântecul de agitație în potriva lui se cântă, afirmații prin presă se scriseseră, aluziile din „Dacia“ le cunoștea și totuș acest svon n'a fost desmintit nici de poet nici de prietenii sei. Este iarăș cunoscut, că nici odată Alecsandri nu numește pe bunicul seu — cărnua Sion îi zice Botezatu — de și trebuia să-l cunoască chiar Italian să fi fost. Nu numai atât, dar nici de alți Alecsandrești nu vorbește, ca de niște rude ale sale. Astfel publică un document vechiu (*Izvod de zestre* în „Convorbiri“ pe 1876 p. 577 și 278) și înșiră printre nume pe Eleana Alecsandri, căpităneasă și mamă a lui Neculai Alecsandri din 1801, dar nu-și stabilește gradul de înrudire cu aceștia. În Moldova au mai existat o sumedenie de Alecsandrești. Di Tanoviceanu a bine voit a-mi semnală pe un Alecsandri care ținea salhanaua la Galați 1784—85, pe un Mihalache Alecsandri 1787—88 și pe un alt Alecsandri din Muntenia, pe timpul lui Mavrogheni. La di Iorga (în „Documente și cercetări asupra istoriei financiare a Principatelor“, București 1902 p. 133) se găsește amintit un „medelnicer Neculai Alecsandri“. Țara e deci populată cu nume de al seu și poetul nu cunoaște decât pe tatăl seu ca Alecsandri veritabil. E o lacună neescuzabilă în alegațiile autobiografice ale scriitorului. Se mai știe iarăș că vechii boeri moldoveni nu fac nici un secret din faptul că Alecsandri a fost Român neofit. De curând di dr. Istrati, unul din antiseμιții noștri și naționaliști de frunte, imi exprimă mirarea că mai discut originea lui Alecsandri și imi atrase atenția asupra tabloului, reproduc anul trecut

în „Literatura și arta română“, tablou reprezentând pe Vasile Alecsandri-tatăl cu cei doi fii ai sei și în care trăsăturile semite în fizionomia tatălui sunt perfect păstrate. La aceste adăugând constatările ce le mai putem face din analiza operelor și activității sociale a poetului, surprinzând umbrele străine ce se aștern peste lumea lui de gândire și simțire crezută românească, ajungem la următoarea concluzie: *În vinele lui Alecsandri n'a curs sânge de Român decât cel moștenit dela bunică-sa; bunicul seu a fost ovreru botezat, iar mama sa originară din familia greacă (nu italiană) Cazoni“.*

Istoria seminariului Veniamin din Iași. Di George Adamescu a scos la lumină sub titlul acesta la București un volum mare, cuprinzând istoricul acestui așezământ cultural întemeiat la 1804 de mitropolitul Veniam Costache. Di Adamescu ne dă întâiu biografia acestui mare fiu al bisericii și școalei. Apoi ne prezintă istoricul seminarului. O lucrare făcută cu multă stăruință, care de sigur va luă loc de onoare în literatura noastră. În fruntea volumului se află portretul regelui Carol, iar în text portretul mitropolitului Veniamin Costache, al episcopului Melchisedec și alte multe ilustrațiuni. Prețul 4 lei.

Cartea Săteanului. În editura tipografiei Nicu D. Miloșescu din Tg.-Jiu, a apărut „Cartea Săteanului“ de Căpitan Emanoil Păraeanu, conținând nuvele din viața țerănească, în care sunt zugrăvite patimile și virtuțile dela sate: Pe scarile Tribunalului, Smaranda, Popa Ion, Radu Perceptorul, Dinu Sergentul, O meserie plătește cât o moșie, Răspata Jurământului, Doctorul de plasă, Moș Dinu Cimporeru, Boer Calin și alte nuvele scrise în limba curată și frumoasă românească, povestiri pline de învățătură pentru popor. „Cartea Săteanului“, atât prin conținutul ei, cât și prin frumusețea artistică a tiparului și a copertei este o lucrare, care mărește numărul operilor de valoare apărute până acum, producere a Cercului cultural de sub poalele Parângului. „Cartea Săteanului“, se găsește de vânzare la librăria Nicu D. Miloșescu din Târgu-Jiu și la toate librăriile din Transilvania. Prețul 1 coroană.

TEATRU ȘI MUZICĂ.

Reprezentăție teatrală în Arad. Secțiunea meseriașilor români dela Asociațiunea Națională din Arad va aranjă la 14/27 novembre în Casa Națională o reprezentăție teatrală. Se vor jucă piesele: „Vivandiera“ scenă militară de V. Alecsandri și „Rugămintea din urmă“ poezie de Coșbuc, preluată în piesă de teatru de Maximilian G. Dopp. După teatru dans.

Teatru în Alba-Iulia. Reuniunea meseriașilor și economilor din Albs-Iulia va aranjă la 20 novembre n. o reprezentăție teatrală în sala cea mare dela oteul „Europa“. Se vor jucă piesele: „Idil la țară“ comedie într'un act de Juin și Fleres localizată de dna Maria Baiulescu și „Paracliserul“ sau „Florin și Florica“ operetă într'un act de V. Alecsandri. După teatru dans.

Compoziții muzicale noue. Di Aurel Popovici, învățător în Tievaniu-mare, comitatul Caraș-Severin, a dat sub tipar o broșură care va conține 12 cântece mari, aranjate pentru corurile mestecate și bărbătești astfel, încât vor fi foarte acomodate pentru

seratele și concertele reuniunilor atât vechi, cât și începătoare. Cei ce doresc a procura broșura, sunt rugați a se adresa autorului în Nagytikvány u. p. Kakova (Krássó-Szörény megye). Conținutul broșurei e următorul: 1. Împărate cereșe (cor mixt). 2. Dulce Bucovină (cor bărbătesc). 3. Cântec de vară (cor mixt). 4. Marșul lui Tudor (cor bărb.) 5. Remas bun (cor mixt). 6. Arcașul (cor bărb.) 7. Cântec de primăvară (cor mixt). 8. Odă Marelui In. M. Klein (cor bărbătesc). 9. Dorul Ardealului (cor mixt și cor bărb.) 10. Resunetul văilor (cor mixt și cor bărb.) 11. Doinitorii. Români (cor mixt și cor bărb.) 12. Mulți ani (cor mixt).

Jubileul Teatrului Național din Craiova. Dumineca trecută s'a serbat în Craiova jubileul de 50 ani dela fondarea Teatrului Național de acolo. S'au declamat versuri ocazionale și s'a jucat comedia „Pe malul gârlei“ de Ollanescu-Ascanio.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Episcopul Aradului la Oradea-mare. Pr. Ssa episcopul *I. I. Papp* al diecezei Aradului a sosit în sâmbăta trecută dimineața în Oradea-mare, însoțit de Pr. Cuv. Sa Roman Ciorogariu directorul institutului teologic-pedagogic, de fișcalul konzistorial Petru Truța și de protodiaconul dr. Iustin Suciu. La gară a fost întâmpinat de o mulțime de preoți și inteligenți mireni, în numele cărora l-a felicitat de bună sosire vicarul V. Mangra, căruia episcopul i-a respuns mulțumind tuturor pentru aceasta primire călduroasă. Apoi cortegiul s'a pus în mișcare spre sediul vicarial, unde Pr. Ssa a prezidat pentru prima-oraședința konzistoriului plenar. După ședință și după amiazăzi Pr. Ssa, însoțit de Pr. Cuvioșia Sa vicarul Vasile Mangra, a făcut vizite la ambii episcopi, la șefii autorităților publice, la canonicii români și la toată inteligența română. La miazăzi vicarul Mangra a dat o masă la care au luat parte în deosebi membrii konzistoriului, pronunțându-se mai multe toasturi. În ziua următoare Pr. Ssa a pontificat la liturghie în biserică din piață, asistat de Pr. cuv. Lor Vasile Mangra, Roman Ciorogariu, protop. Teodor Filip, Toma Păcală, Nicolau Roxin, preoții I. Papp și G. Papp, capelanul N. Bodea și protodiaconul dr. I. Suciu. În biserică înțesată de credincioși s'a prezentat toată inteligența română din Oradea-mare, de ambele confesiuni. Corul tinerimei, sub conducerea învățătorului Nic. Firu, a cântat frumos missa lui Dima. Cu asta ocaziune Pr. Ssa a sfințit intru diacon pe clericul Valeriu Felnecan, ales preot în Sâmbăteni. Iar la fine a pronunțat un cuvânt pastoral instructiv și bine simțit. La miazăzi Pr. Cuv. Sa vicarul Vasile Mangra a intrunit la masa-i ospitală aproape toată inteligența română orădană, de ambele confesiuni, care a petrecut escelent câteva ore, închinând mai multe toasturi insuflețitoare. Apoi Pr. Ssa a plecat la gară, unde l-au petrecut o parte din conmeseni și luându-și ramas bun s'a întors la Arad, lăsând în amintirea tuturor o impresiune prea plăcută.

Protopresbiter al Agnitei a fost ales cu mare majoritate dl Ioan Baptist Boiu, actualminte arhivar konzistorial în Sibiu, unul din fiii regretatului Zacharia Boiu.

Magna cum laude. Dl Ioan Lupaș din Seliște care a făcut de curând doctoratul în științele istorice la universitatea din Budapesta, cu un succes escelent,

a fost promovat doctor „magna cum laude“. Distinsul tiner obținând un stipendiu dela konzistoriul archidiecezan din Sibiu, va merge la Berlin spre a-și completa studiile.

Preot român gr. or. în America. Preotul Zaharie Oprea din Bandul-de-Câmpie din archidieceza Sibiiului, a fost trimis de Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Ioan Mețianu în America, de a cercetă pe poporeni de acolo. Dânsul va rămânea acolo trei luni, apoi se va întoarce acasă.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Beniamin O. Colcer* absolvent de teologie și dșoara *Elena Chiș* s'au cununat în dumineca trecută în biserică gr. cat. din Copand. — Dl dr. *Demetriu Galicin* din Cutina și dșoara *Gizela Albulesu* din Nevrincea se vor cunună la 24 novembre n. în biserică gr. or. română din Lugoj. — Dl *Aurel Maniu* proprietar în Sânmărtinul-de-Câmpie și dșoara *Elena Harșta* s'au logodit. — Dl *Nicolae Lupu* și dșoara *Veturia Alămorean* s'au cununat în dumineca trecută în biserică gr. or. Alămor.

Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blaj va ținea adunarea sa generală în 20 novembre n., la orele 3 după miazăzi, în localul casinei române, sub prezidiul dnei Elena Nestor, secretar dl dr. A. Chețian.

Reuniunea femeilor gr. or. române din Bran și împrejurime se va întruni în adunare generală la 8/21 novembre în localul școlii centrale de acolo, sub prezidiul dnei viceprezidente Stana L. Pușcariu, notar dl N. Runcan.

În memoria lui Ionescu-Gion. Câțiva foști colegi și elevi ai repositului Ionescu-Gion s'au întrunit zilele trecute în București și au hotărât să ia inițiativa spre a-i ridica un bust de bronz. Întru cât școala normală, unde defunctul profesase mai îndelungat și mai cu drag, nu mai există, bustul se va așeză în grădina Ateneului, al cărui conferențiar mult apreciat a fost Gion.

Noi advocați români. Dl dr. *Liviu Cigărean* s-a deschis cancelaria în Oravița-montană. — Dl dr. *Vasile Meșter* s'a așezat în Maria-Radna, comitatul Arad. — Dl dr. *Ioan Fruma* a făcut la Mureș-Oșorheiu cenzură de avocat.

Petrecere cu dans în Timișoara. Reuniunea femeilor gr. or. române din Timișoara-Fabric va aranjă la 24 novembre n. o petrecere cu dans în sala berăriei. Venitul curat se va da în folosul elevilor săraci dela școlile confesionale de acolo. Prezidenta comitetului aranjator e dna Maria dr. Puțici, secretară dna Persida Regep, casieră dna Lucreția Matei.

Moartea unui tiner poet. Ziarele din România anunță, că un tiner poet, Ștefan Petica, a încetat din viață în săptămâna trecută. Reposatul a fost un poet gingaș, un ziarist neobosit și un autor dramatic cu talent real. Principalele sale lucrări dramatice sunt „Solii păcii“ și „Frații“ drame cu subiecte românești. A murit în comuna Ivești, județul Tecuciu, încetate de 27 ani.

Au murit: *Zinca Roman n. Cepeș*, prezidenta Reuniunii femeilor române gr. cat. din Făgăraș, proprietara crucei Elisabeta Doamna, o matronă distinsă, care — și după moartea soțului seu Ioan Roman — a stat în fruntea mișcărilor culturale sociale

române din părțile acele, la Făgăraș, în 9 noiembrie, în etate de 64 ani, jeliță de mamă-sa Catinca Cepes, de surorile sale doamnele văd. Luisa Făgărășiann, văd. Ana Filip, Aurelia Dămian și de alți numeroși consăngeni; — *Aurel Căpușan*, candidat de avocat, în Cluj, la 15 noiembrie, în etate de 28 ani; — *Ioan Sudrișan* preot român gr. or. în Coșteiu, la 11 noiembrie, în etate de 65 ani.

Călimdarul săptămânei.

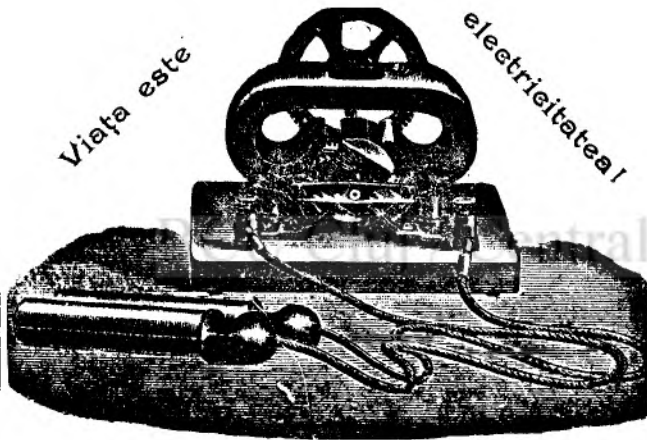
Dum. 7 d. Înălț. † v. 7; Ev. inv. II; Ev. lit. Luca c. 16, v. 19

Ziua sept.	Călimdarul vechi	Călimd nou
Duminecă 8	Ss. 33 Martiri	20 Felix de V.
Luni 9	(†) <i>Ar. M. și G</i>	21 Într. în bis.
Marti 10	M. Onisifor	22 Cecilia
Mercuri 11	Ap. Erast	23 Clement
Joi 12	M. Mina	24 Ioan dela
Vineri 13	* P. Ioan cel ind.	25 Catarina
Sambătă 14	(†) Ioan g. de aur	26 Petru de Al.

Proprietar, redactor responsabil și editor
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

Reînnoirea și lungirea vieții cu „Electrophor“-ul original de America.

Instrument medical electric vindecător, pentru folosință privată.

Atrag atențiunea oamenilor cari pătimesc de morhuri și sunt slabi, asupra acestui instrument de electricitate și le dau sfatul ca să-l folosească pentru că: **Electrophor-ul** întărește nervii, reînnoește sângele, ne redă mintea și simțirile agerite. Asigură lucrarea regulată a sângelui și nervilor și ne scutește de toate boalele.

Dr. Bourg, vestitul profesor de la facultatea de medicină din Paris astfel s'a declarat despre „Electrophor“: Nu numai mătricile, reuma, sgârziurile, nervii și asthma au vindecat-o, acolo unde știința medicilor n'a mai putut ajuta, ci și boalele de nervi, durerile de cap, colica, sunetul urechilor, nedormirea, hipocondria, dar mai cu seamă au vindecat în mod minunat stricturile și vinele de aur în vre-o câteva zile, ba în multe cazuri în câteva ceasuri.

Boalele femești dau aproape vindecare sigură. Ba chiar și femeile în stare binecuvântată îl pot folosi cu succes bun.

Nu se strică!

Costă coroane 10.—
Un aparat mai mic pentru oameni mai slabi.

Ține pe vecie!

Costă coroane 20.—
Un aparat întreg pentru vindecarea boalelor învechite.

Trimitându-se bani înainte ori cu rambursă le espedează îndată reprezentantul din Europa al firmei „Elektrophor Co. Limited“.

Auffenberg József

10-12 Budapest, Huszár-uteza 6.

!DEOSEBIT NOROC LA TÖRÖK! Neîntrecut

este norocul, care a favorizat Principala noastră colectură. În timp scurt am plătit onorațiilor noștri cumpărători ca câștiguri mai bine de 17 milioane coroane; între altele

cele mai mari câștiguri

Deci recomandăm a participa la loteria de clase, care are cele mai mari șanse de câștiguri în toată lumea. În a 15-a loterie de clase care urmează, din

110.000 losuri se sortesc **55.000**

cu câștiguri de bani, în total în enorma sumă de

14 milioane 459.000 coroane

în timp de 5 luni

Câștigul principal în cazul cel mai norocos:

1.000.000 coroane.

Special un premiu cu 600.000, un câștig à 400.000, 1 à 200.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 2 à 80.000, 1 à 70.000, 2 à 60.000, 1 à 50.000, 1 à 40.000, 5 à 30.000, 3 à 25.000, 8 à 20.000, 8 à 15.000, 36 à 10.000 și încă multe altele; la olaltă 55.000 câștiguri și premii în valoare de 14.459.000 coroane.

Prețul toșului original pentru clasa I face conform planului:

Pentru o optime $(\frac{1}{8})$ fl. —.75 sau coroane 1.50
 „ „ pătrime $(\frac{1}{4})$ „ 1.50 „ „ 3.—
 „ „ jumătate $(\frac{1}{2})$ „ 3.— „ „ 6.—
 „ un întreg $(\frac{1}{1})$ „ 6.— „ „ 12.—

și se trimite pe lângă rambursă sau achitarea înainte a prețului. Planuri oficiale gratuit. Comandă pentru losuri originale rugăm a trimite până în

24 noiembrie an. c.

cu încredere și direct la adresa noastră.

Căci tragerile se vor face la 24 și 25 l. c.

A. Török & Co.

Cea mai mare vânzare în detal din Ungaria pentru loterie de clase.

Budapesta. Secțiunile loteriei de clase ale colecturei noastre principale sunt: Centrala: **Theresienring 46/a.** 1. Sucursală: **Waiznerring 4.** 2. Sucursală: **Museumring 11.** 3. Sucursală: **Elisabethring 54.**

Dlul **Török & Co.,** Budapesta. (6-6)

Scrisoare de comandă (de tăiat)

Ve rog să-mi trimiteți _____ los original clasa I a loteriei ung. reg. priv. de clase, dimpreună cu un plan oficial. Suma în coroane _____ { a se încasă prin rambursă } Rog a șterge ce nu convine.

Adresa precisă _____